

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Factors Analysis of Early Childhood Education Management Quality under the Primary Education Service Area Offices in the Northeast of Thailand

วสุกฤต สุวรรณเทน¹ และ วลัยนิกา ฉลากบาง²

Wasuklit Suwannathen¹ and Wannika Chalakbang²

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบะป่าคา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

²สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นสองระยะ คือ ระยะแรกเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนดีเด่นด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ระยะที่สองเป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 686 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.65 ถึง 0.85 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วยคุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจในการทำงาน 2) โมเดลองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 0.00$ P-value = 1.00, df = 0, RMSEA = 0.00) และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่าการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือประสิทธิภาพในการบริหารงาน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ความพึงพอใจในการทำงาน และคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัย

Abstract

The objectives of this research were to analyze the factors of the early childhood education management qualities and to examine the goodness of fit of the hypothesis model with the empirical data. The study were conducted in 2 phases. The first phase was the research conceptual framework construction, done through an analysis of relevant papers and researches, experts' interview, and a study of outstanding schools in early childhood education management. The second phase was the research hypothesis test. Data collection was conducted with a set of rating scale questionnaire with the discrimination power between 0.65–0.85 and the reliability coefficient of 0.97. The subject group comprised school directors and early childhood teachers in the schools under the Primary Education Service Area Offices in the Northeast of Thailand, totally 686, selected through a multi-stage random sampling. Statistic package was employed to conduct the confirmatory factor analysis and to examine the goodness of fit between the hypothesis model and the empirical data.

The research findings were as follows: 1) The factors of quality of an early childhood education management comprised student quality, administration efficiency, the state of being a learning organization, participation of parents and communities, and work satisfaction. 2) The model of factors of an early childhood education management quality developed by researcher showed a goodness of fit with the empirical data. ($\chi^2 = 0.00$ P-value = 1.00, df = 0, RMSEA = 0.00) When considered the coefficient of factor loadings ranking from the highest to the lowest were the state of being a learning organization, administration efficiency, participation of parents and communities, work satisfaction, and student quality.

Keywords: Factors Analysis, Early Childhood Education Management Quality, Early Childhood Education Management

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการศึกษา เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีอายุระหว่างแรกเกิด-5 ปี เป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อม ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้เต็มที่ หากไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาในช่วงนี้อาจมีผลให้พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่าง เชื่องช้า ซึ่งจะกระทบต่อการเจริญเติบโตในอนาคต การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีลักษณะพิเศษที่ แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานของบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง (เยาวพา เศษะคุปต์, 2542)

นอกจากนี้ อมรชัย ตันติเมธ (2547) ได้กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษา เพื่อปูพื้นฐานการศึกษาและส่งเสริมพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา แก่เด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ระบุว่า นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญและให้ความสนใจ ด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (แรกเกิด-5 ปี) ว่ากระบวนการเรียนรู้ในช่วงปฐมวัยมีผลกระทบ ในระยะยาวต่อคุณภาพชีวิตของคน เพราะเป็นช่วง ที่ระบบประสาทและสมองกำลังสร้างโครงสร้างที่มี การเจริญเติบโตในอัตราสูงสุดคือ ร้อยละ 80 ของ วัยผู้ใหญ่ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก การดูแล อบรมเพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมพัฒนาการจึงเป็น สิ่งสำคัญยิ่งเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการบ่มเพาะ บุคลิกภาพ อุปนิสัย และการเจริญเติบโตของ สมองที่จะส่งผลต่อสติปัญญาและความสามารถของ เด็กอย่างถาวร นอกจากนี้ มูลนิธิสถาบันวิจัยและ พัฒนาการเรียนรู้ (2553) ได้ระบุว่า “...การจัดการศึกษา จะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กปฐมวัยหรือเด็กก่อนวัยเรียน เนื่องจากช่วงอายุ 3-6 ปีถือเป็นวัยทองของชีวิต โดยเป็นช่วงที่เด็ก

มีการรับรู้ เรียนรู้ และพัฒนาอย่างรวดเร็ว เหมาะที่ จะวางรากฐานคุณภาพชีวิตทุกด้าน ทั้งด้าน ร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และ ด้านสติปัญญา ตลอดจนบุคลิกภาพที่จะติดตัวเด็ก ไปเป็นผู้ใหญ่ที่พึงประสงค์ของสังคมในอนาคต...”

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการ การศึกษาปฐมวัยที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคใน ปัจจุบันมีหลาย ๆ ปัจจัย เช่น การจัดการเรียนรู้ของ ครูยังขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถเชื่อมต่อ การสร้างเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมให้กับเด็ก (พัชรา พุ่มพชาติ, 2558)

นอกจากนี้ บุญเชิด ชำนิศาสตร์ (2556) ยังกล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจ การศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าระดับปฐมวัย ให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยพยายามสอนให้เด็ก อ่านคล่อง เขียนคล่อง เพื่อสนองความต้องการ ของผู้ปกครองไม่คำนึงถึงพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับการรายงาน ผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในปี การศึกษา 2555 ระดับประเทศพบว่า นักเรียน ระดับปฐมวัย ร้อยละ 98.00, 93.86, 71.67 และ 59.17 มีพัฒนาการด้านสังคม ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา อยู่ในระดับดี ตามลำดับ ค่าร้อยละของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนหนึ่งอาจไม่ได้จัดประสบการณ์เพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กเป็นองค์รวม อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2558)

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ได้อย่างมีคุณภาพต้องมุ่งส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ เด็กทุกประเภท เป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์ประสานงาน

ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งศึกษาวิจัย ทดลอง และพัฒนาการศึกษาปฐมวัยให้เป็นที่ยอมรับของ ชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2554), ณัฐฉินันท์ พรหมณัณท์ (2550), ภิญโญ มนูญศิลป์ (2551), สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551), Scheerens (2004)) ซึ่งสอดคล้องกับมูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาการเรียนรู้อัจฉริยะ (2553) ได้กล่าวว่า การพัฒนา คุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพภายใต้ ปรัชญาหรือความมุ่งมั่นที่ชัดเจนในการพัฒนา คุณภาพเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมี องค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นปัจจัยและกระบวนการ ที่จำเป็น คือ การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ การมี ครูและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร การมีปฏิสัมพันธ์ ที่อบอุ่นและจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้ง การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของครอบครัวเด็ก และชุมชนด้วย นอกจากนี้ เรา ศรีวิชัย (2554), นริศนันท์ เดชสุระ (2552), กระทรวงศึกษาธิการ (2547), หฤทัย อรุณศิริ (2551), จรรยา ชินลี (2552), อรุณี สารพิทักษ์ (2557) Oakley (1991) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัย ได้สรุปว่า ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมกับชุมชน การดำเนินงานตามนโยบาย ความเป็นมืออาชีพของครู ความเป็นมืออาชีพ ของผู้บริหาร การบริหารจัดการ หลักสูตรและ การเรียนการสอน คุณภาพผู้เรียน และ ความพึงพอใจ ของผู้ปกครอง คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียน จึงเป็นกระบวนการทำงาน ผลสำเร็จ ของการทำงานและผลสะท้อนต่อผลผลิตและ การดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย และ นอกจากนี้การส่งเสริมให้โรงเรียนเกิดคุณภาพนั้น คือ การที่สมาชิกทุกคนในองค์กรมีพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง สามารถแสดงศักยภาพสำหรับ ผลงานที่ต้องการ สามารถแสดงความคิดเห็นได้ อย่างเสรี และสามารถแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้

ซึ่งกันและกัน เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอย่าง ยั่งยืน จะเรียกว่าโรงเรียนนั้นเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ (ศศกร ไชยคำหาญ (2550), พิศุทธิ์ กิติศรีวรพันธ์ (2556))

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคุณภาพการจัด การศึกษาปฐมวัยยังมีปัญหาและอุปสรรคใน การจัดการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบว่ องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย มีอะไรบ้างและจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องพบว่า องค์ประกอบของคุณภาพการจัด การศึกษาปฐมวัยมีหลายองค์ประกอบ แต่ที่เป็น องค์ประกอบที่สำคัญมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจใน การทำงาน และจากผลการวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับ คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้มีการใช้วิธี วิเคราะห์ข้อมูลแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ ไม่สามารถอธิบายคุณลักษณะของตัวแปรที่ สะท้อนคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ อย่างครอบคลุม ถูกต้องทั้งหมด เนื่องจากตัวแปร มีความสัมพันธ์กันสูง ทำให้ยากในการแปล ความหมายหรืออาจแปลความหมายผิดพลาดได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งจะให้ได้องค์ประกอบ ที่ชัดเจนตรงตามสภาพจริงมากที่สุด บนพื้นฐาน ของปรัชญา หลักการ ทฤษฎีและแนวการจัดการศึกษา ปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ เป็น กรอบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลเชิงสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 11,554 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 24,933 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 36,487 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 686 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 343 คน และครูผู้สอน จำนวน 343 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรเป็น 20 ต่อ 1 หน่วย (วาโร พึงสวัสดิ์, 2549) การวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนตัวแปรสังเกตเท่ากับ 5 ตัว ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 100 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ แต่เพื่อให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือตั้งแต่

500 ขึ้นไป (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553) ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 686 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ

- 1.1 คุณภาพของผู้เรียน
- 1.2 ประสิทธิภาพในการบริหารงาน
- 1.3 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
- 1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
- 1.5 ความพึงพอใจในการทำงาน

2. ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

สมมติฐานของการวิจัย

องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนและความพึงพอใจในการทำงาน และมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิจัยเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารกับครูผู้สอนปฐมวัยในโรงเรียนดีเด่นที่มีผลการประเมินภายนอกระดับปฐมวัย รอบสามระดับดีมาก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน และผู้บริหารกับครูในโรงเรียนดีเด่นที่มีผลการประเมินภายนอก

ระดับปฐมวัย รอบสามระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน (โรงเรียนบ้านพังโคนจำปา (สามัคคีวิทยา), โรงเรียนบ้านทุ่งโพธิ์, โรงเรียนบ้านนิคมร่มเกล้า) โรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน สัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

2. แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 25 ข้อ

แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่า 0.80 ขึ้นไป แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.65-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

1. การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างโมเดลสมมติฐาน

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน

3. การศึกษาโรงเรียนดีเด่น โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารกับครูในโรงเรียนดีเด่นที่มีผลการประเมินภายนอกระดับปฐมวัย รอบสามระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน (โรงเรียนบ้านพังโคนจำปา (สามัคคีวิทยา, โรงเรียนบ้านทุ่งโพธิ์, โรงเรียนบ้านนิคมร่มเกล้า) โรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบ

มีโครงสร้าง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 11,554 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 24,933 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 36,487 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 686 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาโรงเรียนดีเด่นที่มีผลการประเมินภายนอกระดับปฐมวัย รอบสามระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน (ผู้บริหารกับครูผู้สอนระดับปฐมวัย) รวม 6 คน ได้แก่ โรงเรียนบ้านพังโคนจำปา (สามัคคีวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โรงเรียนบ้านทุ่งโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 และโรงเรียนบ้านนิคมร่มเกล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 1-31 พฤษภาคม 2559

การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 2

การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 686 ฉบับ ได้รับกลับคืนและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 600 ฉบับ ร้อยละ 87.46

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญ

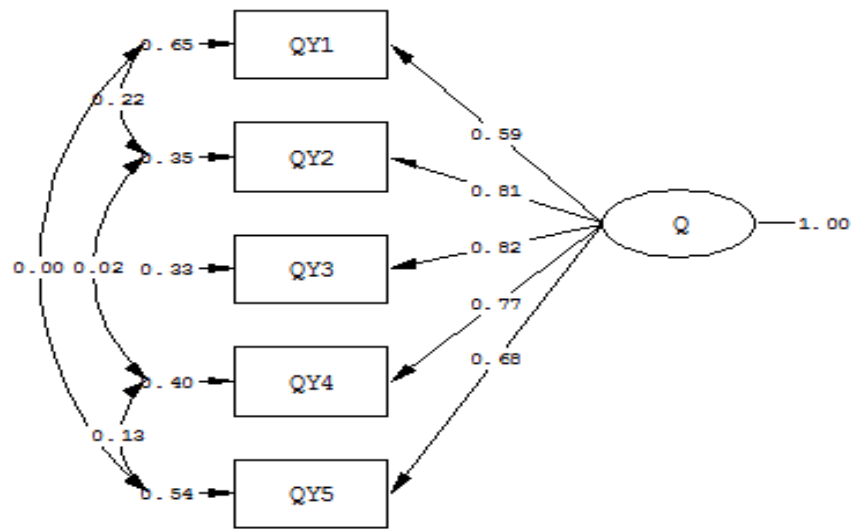
2. หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันเพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของตัวแปร และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจในการทำงาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 686 ฉบับ ได้รับกลับคืนและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 600 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.46 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร จำนวน 300 คน คิดเป็น ร้อยละ 50 และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 300 คน คิดเป็น ร้อยละ 50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 314 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.30 มีอายุอยู่ในช่วง 30-50 ปีมากที่สุด จำนวน 304 คน คิดเป็น ร้อยละ 50.70 ระดับวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 403 คน

คิดเป็นร้อยละ 67.20 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย (Q) พบว่าองค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย (Q) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน (QY1) ประสิทธิภาพในการบริหารงาน (QY2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (QY3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (QY4) และความพึงพอใจในการทำงาน (QY5) ผลการวิเคราะห์ดังภาพที่ 1

Chi-Square=0.00, df=1, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย (Q) ที่ได้จากการตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

Q แทน องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย
QY1 แทน คุณภาพของผู้เรียน
QY2 แทน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน
QY3 แทน การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
QY4 แทน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
QY5 แทน ความพึงพอใจในการทำงาน

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากภาพที่ 1 ดังนี้

2.1. องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วยคุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจในการทำงาน

2.2. โมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 0.00 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 0 และมีความน่าจะเป็น (P-value)

เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน มีค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ซึ่งแสดงว่า โมเดลองค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรที่สามารถวัดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (QY3) มีความสำคัญสูงสุด โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.67 รองลงมา คือ ประสิทธิภาพในการบริหารงาน (QY2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.65 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (QY4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

เท่ากับ 0.77 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.60 ความพึงพอใจในการทำงาน (QY5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.68 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.46 และคุณภาพของผู้เรียน (QY1)

มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 ค่าสัมประสิทธิ์ พยากรณ์เท่ากับ 0.35 ตามลำดับผลการวิเคราะห์ความตรงของรูปแบบดังกล่าวสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปรคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย (Q)

ตัวแปร สังเกตได้	R ²	ตัวแปรคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย (Q)		
		ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	S.E.	t
QY1	0.35	0.59	0.04	14.24**
Qy2	0.65	0.81	0.04	21.22**
QY3	0.67	0.82	0.04	21.64**
QY4	0.60	0.77	0.04	19.34**
QY5	0.46	0.68	0.04	17.25**

$\chi^2 = 0.00$ df = 0 p-value=1.00 RMSEA = 0.000

**p<.01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจในการทำงาน พิจารณาจากความสามารถในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้ปรัชญาหรือความมุ่งมั่นที่ชัดเจนและพิจารณาได้จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นปัจจัยและกระบวนการที่จำเป็น คือ การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ การมีครูและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตามหลักสูตร การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจสอดคล้องกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2553) กล่าวว่า คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการที่จำเป็น คือ การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ การมีครูและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร การมีปฏิสัมพันธ์ที่อบอุ่นและจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณลักษณะที่ดีของเด็กตามพัฒนาการที่สมวัย รวมทั้งอาศัยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของครอบครัวเด็กและชุมชนด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหฤทัย อรุณศิริ (2551) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีได้กำหนดลักษณะของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพว่าประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านลักษณะครูปฐมวัย ด้านการจัดโภชนาการ ด้านความปลอดภัย

ด้านหลักสูตร และด้านกระบวนการเรียนการสอน เช่นเดียวกับเรขา ศรีวิชัย (2554) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี ได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมกับชุมชน การดำเนินงานตามนโยบาย ความเป็นมืออาชีพของครู ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร การบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน คุณภาพผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้ปกครอง สอดคล้องกับ อรุณี สารพิทักษ์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน ได้สรุปภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน การจัดประสบการณ์ ได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร การมีบรรยากาศเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรมีประสิทธิภาพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย วัดได้จากคุณภาพของผู้เรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจในการทำงาน นอกจากนี้ จรรยา ชินลี (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดองค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าประกอบด้วย ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ

2. องค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอกเขตเมืองเหนือ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คำนวณ

องค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยขออภิปรายดังนี้

2.1 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.67 ทั้งนี้เนื่องจาก การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน แสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พัฒนางานอย่างเป็นระบบร่วมกัน ปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะหรือเป็นทีม สอดคล้องกับ ศศกร ไชยคำหาญ (2550) กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่สมาชิกทุกคนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถแสดงศักยภาพสำหรับผลงานที่ต้องการ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี และสามารถแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ พิศุทธิ์ กิติศรีวรพันธุ์ (2556) กล่าวว่า การที่โรงเรียนมีบรรยากาศการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ในโรงเรียนให้มีความเป็นมืออาชีพในการเรียนการสอนและการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มที่มีคุณภาพ การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอย่างยิ่งยืนจะเรียกว่าโรงเรียนนั้นเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นตัววัดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่มีความสำคัญสูงสุด

2.2 ประสิทธิภาพในการบริหารงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81 ค่าสัมประสิทธิ์

พยากรณ์เท่ากับ 0.65 ทั้งนี้ เนื่องจากประสิทธิภาพในการบริหารงานเป็นความสามารถในการบริหารดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมก่อให้เกิดผลสำเร็จของงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ งานเสร็จทันเวลาตามที่กำหนด มีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งมีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับ ภิญญา มนูญศิลป์ (2551) กล่าวว่า การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดในรูปแบบผลผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่ตรงตามหรือสูงกว่ามาตรฐาน การก่อเกิดนวัตกรรมใช้เวลาในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการลดความผิดพลาดและการสร้างความปลอดภัยในกระบวนการทำงาน นอกจากนี้ ญัฐฉิรินทร์ พรหมณ์สังข์ (2550) ได้กล่าวว่า การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึงความสำเร็จของงานที่เกิดจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรร่วมปฏิบัติภารกิจได้อย่างเหมาะสมโดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับ Scheerens (2004) ที่ว่าประสิทธิภาพในการบริหารงานที่ดีย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงาน เป็นตัววัดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.77 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.60 ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ร่วมคิด แก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วม มีการช่วยเหลือ สนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน สอดคล้องกับ Oakley (1991)

กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะ คือ การให้การช่วยเหลือ การให้อำนาจ และงานขององค์กร โดยย้ำความสำคัญของการให้อำนาจว่า การมีส่วนร่วมด้วยการให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือพัฒนาทักษะขีดความสามารถในการบริหาร นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2547) กล่าวว่า เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอนพ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบหรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นตัววัดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

2.4 ความพึงพอใจในการทำงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.68 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.46 ทั้งนี้ เนื่องจากความพึงพอใจในการทำงานคือระดับความรู้สึกทั้งในด้านบวกหรือลบที่แต่ละคนมีต่องานของตน เป็นอารมณ์ที่ตอบสนองต่อการทำงาน ความพึงพอใจในงานนี้จะเป็นสิ่งสะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานในโรงเรียน ได้แก่ ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน การยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ความไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา เงินเดือน/ค่าตอบแทนที่ได้รับ และความก้าวหน้าในวิชาชีพครู สอดคล้องกับ ภิญญา มนูญศิลป์ (2551) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานทุกด้าน ความพึงพอใจในการทำงานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของทีมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และผลดีให้ความเป็นทีมคงอยู่ได้ นอกจากนี้ ญัฐฉิรินทร์ พรหมณ์สังข์ (2550) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง

ระดับความรู้สึกหรือเจตคติส่วนรวมที่มีต่องาน สภาพแวดล้อมของงาน หรือความต้องการของผู้ร่วมงานในการที่จะปฏิบัติงานตามภารกิจ และหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งความพึงพอใจในการทำงานนั้น ประกอบด้วยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในค่าตอบแทน การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การมีความพึงพอใจต่อผู้บริหาร และมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นตัววัดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

2.5 คุณภาพของผู้เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.35 ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพของผู้เรียนคือคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยเป็นผู้มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย เช่น เด็กมีสุขภาพกายสมวัย มีสุขนิสัยสมวัย ด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น เด็กมีสุขภาพจิตสมวัย มีสุนทรียภาพสมวัย ด้านสังคม เช่น เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ มีวินัยและรู้ผิดชอบสมวัย และด้านสติปัญญา เช่น เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้สมวัย มีจินตนาการและคิดสร้างสรรค์สมวัย และมีทักษะและความรู้พื้นฐานตามพัฒนาการทุกด้านสมวัยมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในขั้นต่อไป สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัยว่า ยังคงยึดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรเป็นหลักโดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนเป็น 4 ส่วน คือ มีพัฒนาการด้านร่างกาย มีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ มีพัฒนาการด้านสังคม และมีพัฒนาการด้านสติปัญญา นอกจากนี้มูลนิธิสถาบันวิจัยและ

พัฒนาการเรียนรู้ (2553) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ผลลัพธ์คุณภาพเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.5.1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายสมวัย

2.5.2 เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย

2.5.3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย

2.5.4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย

2.5.5 มีความพร้อมในการศึกษาต่อในขั้นต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า คุณภาพของผู้เรียนเป็นตัววัดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. ด้านคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ตลอดจนมีทักษะและความรู้พื้นฐานตามพัฒนาการทุกด้านสมวัยมีความพร้อมศึกษาต่อในขั้นต่อไป ด้วยการส่งครูให้เข้ารับการอบรมศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนปฐมวัยให้มีคุณภาพ

2. ด้านประสิทธิภาพในการบริหารงาน ผู้บริหารควรดำเนินงานโดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จของงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การทำงานที่เสร็จทันเวลาตามที่กำหนด งานมีความคุ้มค่า เหมาะสมในการใช้ทรัพยากรและงบประมาณเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งมีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน ให้มีการวางแผน การดำเนินการนิเทศ

กำกับ ติดตาม และประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ มีการนำผลการประเมินที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงงาน

3. ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารควรพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน แสวงหาความรู้และเทคโนโลยีวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พัฒนางานอย่างเป็นระบบร่วมกัน ปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะหรือเป็นทีม นอกจากนี้ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้ เทคโนโลยี วิธีการบริหารจัดการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารควรใช้กระบวนการที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีโอกาสร่วมคิด แก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริหารจากชุมชน ตลอดจนมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาร่วมกัน ด้วยความตั้งใจและสมัครใจ เช่น การจัดให้มีการติดต่อ สื่อสารกับผู้ปกครองในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประชุม การทำจดหมายข่าว การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ความคิดเห็นกับ

ผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาพัฒนาการเด็กปฐมวัยรวมถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยด้านอื่น ๆ ร่วมกันของผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน

5. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับระดับความรู้สึกที่ครูแต่ละคนมีต่องานของตน เช่นการส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพหรือการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เชื่อใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน ในโรงเรียน นอกจากนี้ การสอบถามข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญที่จะนำมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนให้มีคุณภาพได้อีกด้วย ทั้งนี้ความพึงพอใจในงานนี้จะเป็นสิ่งสะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานในโรงเรียนของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยในเรื่องเดียวกันโดยศึกษาในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

2. ควรทำการวิจัยและพัฒนา โดยอาศัยข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น คุณภาพของผู้เรียนปฐมวัย ประสิทธิภาพในการบริหารงานองค์การแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และความพึงพอใจในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จรรยา ชินสี. (2552). *แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ณัฐฉิณันท์ พราหมณ์สังข์. (2550). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นริศานันท์ เดชสุระ. (2552). รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ชำนิคศาสตร์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พัชรา พุ่มพชาติ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับครูปฐมวัยในจังหวัดชัยนาท. วารสารจันทร์เกษมสาร. 21(41), 95.
- พิศุทธิ กิติศรีวรพันธุ์. (2556). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภิญโญ มนูญศิลป์. (2551). ปัจจัยการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2553). การประกันคุณภาพปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: พี.อี.ลีฟวิ่ง.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- เรขา ศรีวิชัย. (2554). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศกร ไชยคำหาญ. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). ปัจจัยทางการบริหารที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารโรงเรียน: การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุณุฎฐิบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2555. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- หฤทัย อรุณศิริ. (2551). รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อมรชัย ตันติเมธ. (2547). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยหน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี สาธรพิทักษ์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Oakley, P. (1991). *Project with People*. Geneva: International Labour Office.
- Scheerens, J. (2004). *A Review of School Effectiveness Research*. Background Paper Prepared for the Education for All Global Monitoring Report. The United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.

